

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
20 грудня 2023 року,
протокол № 3.

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

М.П.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

з навчальної дисципліни

«МІКРОЕКОНОМІКА»

**для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
із спеціальності 073 Менеджмент
галузі знань 07 Управління та адміністрування
за заочною формою навчання**

м. Хмельницький
2023

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри соціального забезпечення,
кандидатка економічних наук, доцентка

17 грудня 2023 року

_____ Ірина КРАВЕЦЬ

СХВАЛЕНО

Схвалено кафедрою менеджменту, економіки,
статистики та цифрових технологій
18 грудня 2023 року, протокол № 5.

Завідувачка кафедри менеджменту, економіки,
статистики та цифрових технологій
кандидатка економічних наук, доцентка
18 грудня 2023 року

_____ Наталія ЗАХАРКЕВИЧ

ПОГОДЖЕНО:

Деканеса факультету економіки та
управління,
кандидатка економічних наук, доцентка
18 грудня 2023 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	– 4
	1.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 4
	1.2. Лекції	– 5
	1.3. Семінарські (практичні, лабораторні) заняття	– 7
	1.4. Самостійна робота студентів	– 24
	1.5. Індивідуальні завдання	– 35
	1.6. Підсумковий контроль	– 36
2.	Схема нарахування балів	– 38
3.	Рекомендовані джерела	– 40
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 44

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем.(прак)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем.(прак)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1.	Предмет і метод мікроекономіки	13	2	2	–	–	9	10,5	0,5	1	-	-	9
2.	Теорії та моделі поведінки споживача	16	2	4	–	–	10	16,5	0,5	1	-	-	15
3	Попит, пропозиція та їх взаємодія на ринку	20	4	4	–	–	12	18	1	1	-	-	16
4	Теорія фірми: виробництво та витрати	18	4	4	–	–	10	20	1	1	-	-	18
5	Теорія ринкових структур	18	4	4	–	–	10	17,5	0,5	1	-	-	16
6	Мікроекономічна модель функціонування ринку факторів виробництва	20	4	4	–	–	12	18,5	0,5	1	-	-	17
7	Загальна ринкова рівновага та суспільна ефективність	16	2	4	-	-	10	18	1	1	-	-	16
8	Інституціональні аспекти ринкового господарства	14	2	2	–	–	10	16	1	1	-	-	14
	Усього годин:	135	24	28	-	-	83	135	6	8	-	-	121

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1.	<i>Предмет і метод мікроекономіки</i>	0,5
1.1.	Мікроекономіка як складова теоретичної економіки.	
1.2.	Предмет курсу, концептуальні основи і методологія мікроекономіки.	
1.3.	Мета, завдання і зміст науки мікроекономіка.	
2.	<i>Теорії та моделі поведінки споживача</i>	0,5
2.1.	Кардиналістська теорія поведінки споживача.	
2.2.	Ординалістська (порядкова) теорія корисності.	
2.3.	Аналіз впливу змінних факторів на поведінку споживача.	
2.4.	Ефекти доходу та заміщення.	
3.	<i>Попит, пропозиція та їх взаємодія на ринку</i>	1
3.1.	Теорія попиту, його функція та чинники.	
3.2.	Коефіцієнти еластичності попиту.	
3.3.	Теорія пропозиції. Функція пропозиції та чинники, які її визначають.	
3.4.	Коефіцієнти еластичності пропозиції.	
3.5.	Часткова ринкова рівновага: поняття та моделі встановлення.	
3.6.	Механізм встановлення ринкової рівноваги.	
3.7.	Регулювання ринкової рівноваги.	
4.	<i>Теорія фірми: виробництво та витрати</i>	1
4.1.	Фірма як суб'єкт ринку та виробнича ринкова система.	
4.2.	Організаційно-правові форми фірми (підприємства).	
4.3.	Фірма як виробнича система. Поведінка фірми у короткостроковому та довгостроковому періодах.	
4.4.	Показники оцінки впливу факторів виробництва на результати діяльності фірми.	
4.5.	Витрати виробництва: види, призначення.	
4.6.	Показники постійних та змінних витрат виробництва.	
4.7.	Правило максимізації прибутку.	
5.	<i>Теорія ринкових структур</i>	0,5
5.1.	Поняття ринкової структури. Види ринкових структур та їх ознаки.	
5.2.	Показники попиту на продукт фірми.	
5.3.	Підходи до вибору обсягу виробництва в короткостроковому та довгостроковому періодах.	
5.4.	Модель чистої монополії та її характеристика.	
5.5.	Сутність та основні риси ринку монополістичної конкуренції.	
5.6.	Олігополія, її сутність та основні ознаки.	
5.7.	Особливості поведінки олігополіста.	
6.	<i>Мікроекономічна модель функціонування ринку факторів виробництва</i>	0,5
6.1.	Ринки факторів виробництва.	
6.2.	Правила мінімізації витрат та максимізації прибутку.	
6.3.	Праця як фактор виробництва, її мобільність.	
6.4.	Чинники пропозиції та попиту на працю.	
6.5.	Капітал як фактор виробництва і ресурс тривалого використання.	
6.6.	Гранична продуктивність капіталу. Ціна капіталу.	
6.7.	Попит на землю та її пропозиція. Земельна рента.	
6.8.	Ринок землі. Особливості землі як фактору виробництва.	
7.	<i>Загальна ринкова рівновага та суспільна ефективність</i>	1
7.1.	Теорія загальної рівноваги. Ефект зворотного зв'язку.	
7.2.	Обмін та ефективність розподілу.	

7.3.	Загальна рівновага та економіка добробуту.	
8.	<i>Інституціональні аспекти ринкового господарства</i>	1
8.1.	Неспроможність ринку. Зовнішні ефекти та теорема Коуза.	
8.2.	Неспроможність уряду. Теорія суспільного вибору.	
8.3.	Суспільні блага. Економічна роль держави у ринковій економіці.	
*	Усього	6

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1-2. Предмет і метод мікроекономіки. Теорії та моделі поведінки споживача

Питання для усного опитування та дискусії

1. Мікроекономіка як складова частина теоретичної економіки. Предмет мікроекономіки.
2. Концептуальні основи мікроекономіки. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні.
3. Мета, завдання і зміст науки мікроекономіка.
4. Кардиналістська теорія поведінки споживача.
5. Поняття корисності. Функція корисності. Гранична корисність.
6. Ординалістська (порядкова) теорія корисності. Товари-субститути.
7. Крива байдужості. Бюджетна лінія її властивості.
8. Аналіз впливу змінних факторів на поведінку споживача.
9. Графіки Енгеля. Ефекти доходу та заміщення.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти письмових завдань у тестовій формі (або у формі відкритих запитань за темою заняття), розв'язування задач

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання

1. *Що досліджує мікроекономіка:*

- а) поведінку окремих економічних суб'єктів, котрі приймають рішення в умовах обмеженості ресурсів;
- б) поведінку виробників, котрі приймають рішення щодо виробництва в умовах обмеженості ресурсів;
- в) поведінку споживачів, котрі приймають рішення щодо покупок в умовах обмеженості доходу;
- г) прийняття державою рішень щодо виробництва благ в умовах обмеженості ресурсів.

2. *Корисність - це:*

- а) задоволення, яке отримує людина від споживання благ;
- б) кількість благ, які здатні задовольнити потреби споживача;
- в) мінімальне задоволення, яке споживач може одержати від споживання певного блага;
- г) максимальне задоволення, яке споживач може одержати від споживання певного блага.

3. *Кардиналістська теорія корисності відрізняється від ординалістської концепції тим, що:*

- а) не використовує моделі;
- б) не розглядає суб'єктивні переваги;
- в) вважає можливим кількісно виміряти корисність;
- г) вірним є все перераховане.

4. *Мікроекономіку можна вважати галуззю знань економічної науки, яка вивчає:*

- а) економічну поведінку окремих груп споживачів, фірм і власників ресурсів;
- б) економічну поведінку окремих груп фірм;
- в) відносини між окремими представниками різних класів;
- г) те, як економісту використовувати комп'ютери.

5. *Яка з перерахованих моделей не є мікроекономічною:*

- а) модель фірми;
- б) модель інфляції;
- в) модель споживача;
- г) модель ринкової рівноваги

Розв'язування задач.

Задача 1.

1. На основі даних таблиці визначити загальну корисність. Побудувати графіки TU і MU.

Одиниць товару, Q	1	2	3	4	5	6	7	8
MU (ютілей)	14	12	10	8	4	2	0	-4
TU (ютілей)								

Методичні рекомендації до розв'язання задачі:

1. Потрібно розрахувати спочатку сукупну корисність одиниць товару TU (ютілей)

$$TU_1 = MU_1$$

$$TU_2 = MU_1 + MU_2$$

$$TU_3 = TU_2 + MU_3$$

...

$$TU_8 = TU_7 + MU_8 = MU_1 + MU_2 + MU_3 + MU_4 + MU_5 + MU_6 + MU_7 + MU_8$$

2. Будуються графіки залежності Q і MU, TU

Задача 2.

Припустимо, що вам необхідно здійснити вибір між товарами X та Y, гранична корисність яких подана в таблиці. Скільки одиниць кожного товару ви маєте придбати, щоб максимізувати корисність, якщо дохід 120 гр.од., а ціни товарів: $P_X = 20$ гр.од., $P_Y = 10$ гр.од.

Одиниць товару X	1	2	3	4	5	6
MU_X (ютілей)	10	80	60	40	30	20
Одиниць товару Y	1	2	3	4	5	6
MU_Y (ютілей)	80	70	60	50	40	30

Методичні рекомендації до розв'язання задачі:

Умова максимізації корисності: $MU_X / P_X = MU_Y / P_Y$,

де MU_X , MU_Y - граничні корисності кожного виду товарів;

P_X , P_Y – ціни товарів.

1. Розраховуємо MU_X / P_X , MU_Y / P_Y , дані заносимо у таблицю:

Одиниць товару X	1	2	3	4	5	6
MU_X (ютілей)	100	80	60	40	30	100
Одиниць товару Y	1	2	3	4	5	6
MU_Y (ютілей)	80	70	60	50	40	30

MU_X / P_X						
MU_Y / P_Y						

2. Використовуючи розрахункові дані таблиці, перевіряємо бюджетне обмеження:

$$I = P_X Q_X + P_Y Q_Y,$$

де I – бюджет (дохід)

P_X та P_Y — ціни, відповідно, товарів X та Y .

Q_X , Q_Y , – обсяги спожитих товарів.

Методичні рекомендації до семінарського заняття:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: економічна теорія, мікроекономіка, економікс, позитивна мікроекономіка, нормативна мікроекономіка, предмет мікроекономіки, методологія мікроекономіки, аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння, аналогія, економічна модель, альтернативні витрати, альтернативна вартість, обмеженість ресурсів, економічна політика;

економічні блага, корисність, сукупна корисність, гранична корисність, функція корисності, закон спадної граничної корисності, кардиналістська теорія, ординалістська концепція, раціональний вибір споживача, поведінка споживача, ефект доходу, ефект заміщення, бюджетна лінія, бюджетне обмеження, цінність блага.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми здобувачу вищої освіти варто особливу увагу зосередити на:

- проблемах обмеженості ресурсів і необхідності вибору;
- альтернативності цілей використання обмежених ресурсів і раціональності поведінки суб'єктів ринкових відносин;
- еволюційному шляху розвитку змісту предмету мікроекономіки;
- аналізі поведінки споживача на основі кардиналістської концепції: поняттях корисності та її особливості, сукупній та граничній корисності, законі спадної граничної корисності;
- особливостях формування рівноваги споживача згідно кардиналістської теорії;
- моделюванню поведінки споживача з урахуванням спадної граничної корисності;
- аналізі поведінки споживача на основі ординалістської концепції: кривих байдужості та їх властивостях, бюджетних обмеженнях та їх особливостях;
- особливостях формування рівноваги споживача згідно ординалістської концепції корисності;
- особливостях побудови кривих байдужості, їх конфігурацій для різних пар товарів; ролі кривих байдужості у мікро-економічному аналізі поведінки споживача;
- порядок побудови лінії «дохід – споживання» та її особливості для нормальних і низькоякісних товарів;
- порядок побудови лінії «ціна-споживання» та особливості побудови кривої індивідуального попиту;
- умови схильності та несхильності споживача до ризику; ризик та ефективність економічних рішень.

Семінарське заняття 2

Тема 3-4. Попит, пропозиція та їх взаємодія на ринку. Теорія фірми: виробництво та витрати

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття попиту, його види. Фактори (детермінанти) впливу на попит.

2. Закон попиту. Функція попиту. Фактори, що визначають цінову еластичність попиту. Коефіцієнти еластичності попиту.
3. Теорія пропозиції. Функція пропозиції та чинники, які її визначають. Коефіцієнти еластичності пропозиції.
4. Часткова ринкова рівновага: поняття та моделі встановлення. Механізм встановлення ринкової рівноваги.
5. Регулювання ринкової рівноваги.
6. Підприємство (фірма) як суб'єкт ринку. Підприємство(фірма) як виробнича ринкова система. Організаційно-правові форми підприємства (фірми).
7. Поведінка підприємства (фірми) у короткостроковому та довгостроковому періодах.
8. Показники оцінки впливу факторів виробництва на результати діяльності підприємства (фірми).
9. Витрати виробництва: види, призначення. Показники постійних та змінних витрат виробництва.
10. Правило максимізації прибутку.

Аудиторна письмова робота

Виконання здобувачами вищої освіти письмових завдань у тестовій формі (або у формі відкритих запитань за темою заняття), розв'язування задач

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання:

Варіант 1.

1. Якщо ціна товару зростає, то згідно з законом попиту:

- а) попит скорочується;
- б) попит збільшується;
- в) обсяг попиту скорочується;
- г) обсяг попиту збільшується.

2. Ринкова пропозиція не відчуває впливу:

- а) зростання цін на ресурси;
- б) вдосконалення технології;
- в) збільшення кількості продавців на ринку;
- г) усі відповіді правильні.

3. Що, з точки зору економічної теорії, лежить в основі мотивації поведінки фірми?

- а) прагнення використати найменш енергоємний процес виробництва;
- б) бажання уникнути високих податків;
- в) бажання отримувати максимальний прибуток;
- г) звести до мінімуму екологічні збитки

4. Що може спричинити переміщення кривої попиту вліво:

- а) підвищення цін на взаємодоповнювальні товари;
- б) зменшення доходів споживачів;
- в) зменшення пропозиції товару;
- г) підвищення цін на взаємозамінювані товари.

5. Що розуміється під альтернативними витратами фірми:

- а) платежі за придбані ресурси;
- б) вартість суспільних витрат;
- в) вартість економічних витрат на іншому підприємстві, яке виробляє таку саму продукцію;
- г) вартість альтернативних напрямів використання тих же ресурсів;

г) рівності попиту і пропозиції.

Завдання 2. Для кожного положення, наведеного нижче, підберіть відповідні йому базові терміни або поняття:

1. Підхід, що виходить із здатності споживача давати кількісну оцінку корисності будь-якого споживаного ним блага або набору благ.
2. Задоволення, яке споживач отримує від споживання благ.
3. Загальна сума задоволення від споживання одиниць блага або окремих його частин.
4. Кожна додаткова одиниця споживаного блага приносить споживачеві спадання граничної корисності.
5. Раціональний споживач так розподіляє свій обмежений бюджет, щоб зберігалась рівність співвідношень граничних корисностей благ до їхніх цін, тобто виконувалась умова: $MU_a/P_a = MU_b/P_b = \dots = MU_n/P_n$.
6. Корисність, яку отримує споживач від споживання кожної додаткової одиниці блага.
7. Мета споживача полягає в отриманні якомога більшого задоволення від споживання певного набору благ, тобто у...
8. Показник λ відбиває відношення граничної корисності блага до його ціни, напр.,

$$\lambda = \frac{MU_n}{P_n}$$

Відповіді:

а) кардиналістський (кількісний) підхід до пояснення поведінки споживача; б) корисність; в) сукупна (загальна) корисність; г) перший закон Госсена; д) другий закон Госсена; е) гранична корисність; є) максимізація корисності; ж) гранична корисність грошей.

Завдання 3. Визначте, яке з положень правильне, а яке неправильне:

1. Зі зміною цін ресурсів економічно ефективний спосіб виробництва може стати неефективним.
2. Граничний продукт – це додатковий продукт, отриманий при використанні додаткової одиниці змінного фактора виробництва.
3. Головними організаційно-правовими формами ділових підприємств є індивідуальна фірма, партнерство та корпорація.
4. Закон спадної граничної продуктивності свідчить про те, що в міру збільшення застосування змінного фактора за умови незмінності інших факторів його граничний продукт збільшується.
5. Середній продукт – це відношення зміни загального продукту до величини використаного змінного фактора.

Розв'язування задач.

Задача 1.

Попит і пропозиція описуються такими функціями: $Q^d = 6000 - 600P$, $Q^s = 4500 + 350P$.

- 1) Визначте параметри рівноваги на ринку цього товару.
- 2) Держава встановила фіксовану ціну на рівні 5 грн. Визначте наслідки такої політики держави для ринку.

Методичні рекомендації до розв'язання задачі:

- 1) У стані рівноваги попит = пропозиції: $Q^d = Q^s$
Підставивши значення рівноважної ціни у рівняння попиту (або пропозиції), отримаємо значення рівноважного обсягу.

2) Підставляємо у рівняння попиту і пропозиції значення зафіксованої державою ціни, отримуємо нові значення попиту і пропозиції.

Задача 2.

При підвищенні цін на каву з 20 грн. до 25 грн. попит на цей напій знизився на 20%. Визначте:

- чому дорівнює еластичність попиту за ціною;
- до якої категорії за еластичністю належить цей товар;
- на основі розрахунків зробіть висновок – яку цінову політику необхідно застосувати виробнику кави.

Методичні рекомендації до розв'язання задачі:

Оскільки зміна попиту задана у %, то і зміну ціни вирахуємо у %:

$$Ed = \frac{\Delta Q\%}{\frac{P_2 - P_1}{P_1} \times 100\%}$$

Задача 3.

Визначте середній і граничний продукт фірми, якщо відомі такі дані:

L, (людино-годин)	1	2	3	4	5
TR _L	30	70	100	120	130
AP _L					
MP _L					

Методичні рекомендації до розв'язання задачі:

У короткостроковому періоді виробнича функція залежить тільки від дії одного фактору, всі решта факторів – незмінні.

- сукупний продукт змінного фактора виробництва (праці) TR_L – це кількість продукції, що виробляється при певній кількості цього фактора;
- середній продукт змінного фактора виробництва (AP_L): AP_L = TR_L / L.
- граничний продукт змінного фактора: MP_L = Δ TR_L / Δ L.

Завдання 4.

У короткостроковому періоді фірма виробляє 500 одиниць продукції. Середні змінні витрати дорівнюють 2 грн, а середні постійні витрати – 0,5 грн.

Визначте величину загальних витрат фірми.

Методичні рекомендації до розв'язання задачі:

Загальні витрати — це загальна сума постійних та змінних витрат, які підприємство здійснює для виробництва усього обсягу виробництва благ. Загальні витрати збільшуються в разі зростання обсягів виробництва.

$$TC = FC + VC.$$

- Знайдемо загальні витрати на одну одиницю продукції.
Середні показники змінних та постійних витрат в умові задачі подані у розрахунку на 1 одиницю товару (виробленого блага).
- Розраховуємо загальні витрати на весь обсяг продукції (500 одиниць).

Методичні рекомендації до семінарського заняття:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: попит, пропозиція, чинники попиту, види попиту, функція попиту, цінові і нецінові детермінанти попиту, пропозиція, цінові і нецінові детермінанти пропозиції, функція пропозиції, ринкова рівновага, стійкість ринкової рівноваги, рівноважна ціна, нестала рівновага, прямі податки, непрямі податки, еластичність попиту, коефіцієнт еластичності попиту, цінова еластичність попиту, дугова еластичність попиту, точкова еластичність попиту, перехресна еластичність попиту, еластичність попиту за доходом, чинники еластичності попиту, еластичність пропозиції, дугова та точкова еластичність пропозиції, еластичність пропозиції за цінами факторів виробництва.

Фірма, підприємство, ефективність економічна, ефективність технологічна, граничний продукт, загальний продукт, середній продукт, фактори виробництва, короткостроковий період, довгостроковий період, виробничий процес, ізокванта, рівновага виробника, виробнича функція, закон спадної граничної продуктивності змінного фактора виробництва, карта ізоквант, ізокоста, витрати виробництва, бухгалтерські витрати, економічні витрати, зовнішні витрати, внутрішні витрати, альтернативні витрати, постійні витрати, змінні витрати, загальні витрати, середні витрати, граничні витрати, довгострокові середні витрати, ефект масштабу виробництва, дохід фірми, загальний дохід, середній дохід, граничний дохід, економічний прибуток, бухгалтерський прибуток, нормальний прибуток фірми.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми здобувачу вищої освіти варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- функція попиту, як залежність кількості продажу певного товару від його ціни, може бути задана трьома способами: табличним, графічним і аналітичним; зворотна залежність між ціною товару і кількістю попиту називається законом попиту;
- зміна кількості попиту може бути зумовлена виключно зміною ціни на товар або викликана неціновими чинниками; неціновими детермінантами попиту є: смаки споживачів, ціни на інші товари, обсяг ринку, доходи населення, інфляційні очікування;
- функція пропозиції, як залежність обсягу пропозиції від чинників, що її визначають, може бути задана трьома способами: табличним, графічним і аналітичним;
- закон пропозиції характеризує зв'язок між ціною товару та обсягом пропозиції; зрушення кривої пропозиції відображає реакцію продавців на зміну нецінових чинників: зміну технології, цін на ресурси, цін на інші товари, зміну очікувань, зміну податків і дотацій, зміну природно-кліматичних умов;
- в результаті взаємодії попиту і пропозиції формується ринкова ціна, яка одночасно влаштовує і покупця, і продавця;
- ринкова рівновага є часткова – збалансованість кожного окремого ринку та загальна – рівновага всієї економічної системи в цілому; причинами відхилення від ринкової рівноваги є: надлишковий обсяг попиту або надлишковий обсяг пропозиції; зміна ринкових умов призводить до зрушення кривої попиту і пропозиції, до зміни рівноважної ціни та до зміни кількості товару на ринку;
- еластичність попиту характеризує ступінь реакції споживача на коливання одного із чинників попиту (ціни товару, доходу споживача, ціни на взаємозв'язані товари; існує еластичність попиту за ціною, еластичність попиту за доходом, перехресна еластичність попиту);
- виробнича функція показує залежність між вхідними факторами виробництва і виробничими ресурсами та вихідною продукцією;
- графічним зображенням виробничої функції є ізокванта, яка дозволяє економно витрачати ресурси підприємству та визначати технологічну ефективність його діяльності;
- графічним зображенням бюджетного обмеження виробника є ізокоста, яка відображає усі можливі поєднання виробничих ресурсів, які мають однакову сумарну

вартість; дотична точка ізокванти з ізокостою характеризує стан рівноваги виробника, що дозволяє визначати не тільки технологічну, але й економічну ефективність;

- показниками діяльності фірми є: загальний, середній і граничний продукт; загальні, середні і граничні витрати виробництва; загальні, середні і граничні доходи; максимізація прибутку;

- сутність витрат виробництва базується на двох підходах: рідкості ресурсів і альтернативності використання ресурсів, що й зумовлює існування понять економічних і альтернативних витрат, формами яких є зовнішні (явні) витрати та внутрішні (неявні) витрати;

- зміна способу виробництва залежить від фактора часу: короткостроковий період (ресурси незмінні) чи довгостроковий період (всі ресурси є змінними). Витрати виробництва у короткостроковому періоді часу представлені загальними (постійними та змінними) витратами, середніми та граничними витратами; зміна витрат у короткостроковому періоді часу пояснюється законом спадної віддачі;

- дохід фірми як сума коштів від реалізації товарів за певний час існує у таких формах: загальний дохід, середній дохід і граничний дохід;

- прибуток фірми являє собою суму перевищення доходу над витратами, може існувати в таких формах: економічний прибуток та бухгалтерський прибуток, співвідношення між якими (позитивне) утворює економічний прибуток фірми.

Загальний продукт – це обсяг випуску продукції, виробленої за усіх факторів виробництва; середній продукт – це обсяг випуску продукції за одиницю факторів виробництва; граничний продукт – це приріст загального обсягу випуску продукції, вироблений за додаткового змінного фактора при незмінній величині всіх інших факторів виробництва.

Виробнича функція показує технологічний зв'язок між випуском продукції та витратами

$$Q = f(F_1, F_2, F_n)$$

де Q – обсяг виробництва; $F_1, F_2, \dots, F_n$ – застосовані фактори виробництва

У короткостроковому періоді виробнича функція залежить тільки від дії одного фактору, всі решта факторів – незмінні.

- сукупний продукт змінного фактора виробництва (праці) TP_L – це кількість продукції, що виробляється при певній кількості цього фактора;

- середній продукт змінного фактора виробництва (AP_L): $AP_L = TP_L / L$.

- граничний продукт змінного фактора: $MP_L = \Delta TP_L / \Delta L$.

Загальні витрати — це загальна сума постійних та змінних витрат, які підприємство здійснює для виробництва благ: $TC = FC + VC$.

Загальні витрати збільшуються в разі зростання обсягів виробництва

Семінарське заняття 3

Тема 5-6. Теорія ринкових структур. Мікроекономічна модель функціонування ринку факторів виробництва

Питання для усного опитування та дискусії

1. Моделі ринкової структури та їх особливості. Поняття досконалої конкуренції, переваги та недоліки.
2. Поведінка конкурентної фірми в короткостроковому та довгостроковому періодах.
3. Ринок чистої монополії та його особливості.
4. Ринок монополістичної конкуренції: характерні ознаки та особливості.
5. Поведінка фірм на ринку монополістичної конкуренції в коротко- та довгостроковому періодах.

6. Олігополія як проміжна модель ринкової структури, види олігополій. Особливості поведінки фірми на олігополістичному ринку.
7. Ринки факторів виробництва (ресурсів): особливості попиту та пропозиції, рівновага. Взаємозв'язок ринку продукту та ринків факторів виробництва.
8. Капітал як фактор виробництва. Попит та пропозиція капіталу.
9. Праця як ресурс, як фактор виробництва. Характеристика досконалого конкурентного ринку праці. Рівновага на ринку праці.
10. Ринок землі та природних ресурсів.
11. Ринок землі в умовах розвитку Євроінтеграційних процесів.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі (або у формі відкритих запитань за темою заняття), розв'язування задач

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання

Варіант 1.

1. Монополістична конкуренція характеризується:
 - а) обмеженим контролем над ринковими цінами;
 - б) сталим попитом;
 - в) узгодженими діями фірм;
 - г) доступними вхідними і вихідними ринковими бар'єрами.
2. Отримання максимального прибутку за умов монополістичної конкуренції спонукає фірми не використовувати:
 - а) ціни;
 - б) узгоджених дій фірм з метою штучного підвищення цін;
 - в) реклами;
 - г) диференціації товару.
3. Існування монополії обумовлюється:
 - а) патентами;
 - б) авторським правом;
 - в) зростанням конкуренції;
 - г) незначними ринковими бар'єрами для вступу нових фірм у галузь.
4. До монополістичної конкуренції слід віднести ринок:
 - а) шампуню;
 - б) автомобілів;
 - в) пшениці;
 - г) електроенергії.
5. Похідний попит на фактори виробництва визначається:
 - а) попитом на інші фактори;
 - б) продуктивністю фактора;
 - в) попитом на продукт, що виробляється за допомогою фактора;
 - г) граничною продуктивністю фактора.

Завдання 2. Для кожного положення, наведеного нижче, підберіть відповідні йому базові терміни або поняття:

1. Галузь, в якій розширення виробництва внаслідок появи в ній нових фірм, не впливає на ціни виробничих ресурсів.
2. Ринок, на якому безліч продавців і покупців стандартизованої продукції і жоден з них не може контролювати ціну товару.
3. Сумарний дохід фірми за певний період від усіх видів економічної діяльності.
4. Додатковий дохід, отриманий в результаті зростання обсягу продажу продукції на одну одиницю.

5. Правило, згідно з яким фірма максимізує свій економічний прибуток, виготовляючи продукцію в умовах, коли граничний дохід дорівнює граничним витратам.

6. Обсяг виробництва, при якому $MR = MC$, а фірма отримує прибуток, або мінімізує збитки.

7. Доход, який отримує фірма від реалізації одиниці продукції.

8. Лінія сукупного доходу розташована вище кривої сукупних витрат.

9. Ціна реалізації продукції менша середніх змінних витрат на її виробництво.

10. Обставини, за яких ціна продукту відповідає точці мінімуму середніх сукупних витрат, і обсяги виробництва припадають на цю саму точку.

а) довгострокова рівновага; б) галузь з постійними витратами виробництва; в) валовий дохід; г) ринок досконалої конкуренції; д) граничний дохід; е) правило $MR=MC$; є) середній дохід; ж) умова закриття фірми; з) умова максимізації прибутку; к) правило визначення обсягів виробництва.

Розв'язання задач.

Задача 1. Підприємство в умовах досконалої конкуренції реалізує 400 одиниць продукції по 3 грн. за одиницю. При цьому рівні виробництва сукупні фіксовані витрати дорівнюють 300 грн., а сукупні змінні витрати - 950 грн. Підрахуйте розмір прибутку чи збитків підприємства. Чи варто виробляти за таких умов?

Методичні рекомендації до розв'язання задачі:

Валовий (сукупний) дохід (TR) – це загальна виручка від продажу всього обсягу продукції.

$$TR = P \cdot Q$$

Постійні витрати (FC) – це вартість ресурсів, які не залежать від обсягів виробництва (орендна плата, відсотки за кредит, амортизація).

Змінні витрати (VC) – це вартість змінних ресурсів для виробництва при заданому обсязі продукції (заробітна плата, витрати на придбання сировини, матеріалів, електроенергії для виробничих цілей).

Загальні (сукупні) витрати (TC):

$$TC = FC + VC$$

Економічний прибуток:

$$ER = TR - TC$$

Вирішення задач з максимізації прибутку або мінімізації збитків на всіх видах ринків відбувається за двома підходами:

З токи зору порівнянь TR та TC :

Якщо:

$TR_1 > TC$ – вирішується задача максимізації прибутку;

$TC > TR_2 > VC$ – вирішується задача мінімізації збитків;

$TR_3 < VC$ – закриття виробництва

Задача 2.

На ринку праці попит на робочу силу описується рівнянням

$$L(D) = 400 - 5W, \text{ а пропозиція - } L(S) = 100 + 10W.$$

Визначте:

1) рівноважну погодинну ставку заробітної плати;

2) кількість найнятих на роботу;

3) наслідки встановлення державою мінімальної погодинної ставки заробітної плати на рівні 20 грош.од.

Методичні рекомендації до розв'язання задачі:

1) Прирівнюємо попит і пропозицію робочої сили, визначаємо рівноважну ставку заробітної плати:

$$L_d = L_s.$$

2) Визначаємо рівноважну кількість працівників, підставивши у попередню рівність величину рівноважної ставки заробітної плати.

3) визначаємо кількість працівників за умови встановлення державою мінімальної погодинної ставки заробітної плати на рівні 20 грош. од.

4) визначаємо кількість працівників, які не будуть зайнятими.

Методичні рекомендації до семінарського заняття:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: монополістична конкуренція, диференціація продукту, олігополія, олігополістичний ринок, цінова війна, змова, картель, лідерство в цінах, ламана крива попиту, теорія гри, нецінова конкуренція, взаємозалежність фірм, негнучкість цін.

похідний попит, фактори виробництва, гранична дохідність виробничих ресурсів, оптимальний обсяг ресурсів, пропозиція ресурсів, капітал, постійний капітал, змінний капітал, рівноважна ціна капіталу, інвестиції, теперішня вартість, майбутня вартість, позиковий відсоток, міжчасове бюджетне обмеження, міжчасова рівновага, ціна землі, рента, економічна рента, земельна рента, капіталізована рента, орендна плата, ринок праці, попит на працю, пропозиція праці, рівноважна ставка заробітної плати, рівноважний рівень зайнятості, монополія на ринку праці, монополія профспілки на ринку праці, монопсонія, олігопсонія, двостороння монополія на ринку праці.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- особливості монополістичної конкуренції і олігополії;
- передумови оптимального випуску продукції для фірми в короткостроковому і довгостроковому періодах в умовах монополістичної конкуренції;
- наслідки монополістичної конкуренції;
- особливості поведінки фірми на ринку в умовах олігополії;
- основні теорії олігополії та їх характеристики;
- моделі ціноутворення за олігополії, коли фірми не вступають у змову і коли фірми намагаються знайти спільну мову.

Визначення ціни та обсягів виробництва в короткотерміновому періоді для монополістичних ринків відбувається за графіком, аналогічним графіку чистої монополії

У зв'язку з тим, що крива попиту для ринку монополістичної конкуренції має більш еластичний характер, область прибутку буде меншою.

Правило визначення обсягів виробництва справедливе для усіх видів ринків: $MR = MC$.

У довготерміновому періоді ціна встановлюється на рівні АТС, але не у точці АТС_{min} ($ATC = MC$). $P = ATC$, $MR = MC$.

- характеристика різних концепцій взаємодії факторів виробництва; загальне правило використання ресурсів;
- формування попиту на ресурси в умовах досконалої й недосконалої конкуренції; оптимальне співвідношення ресурсів;
- основне правило попиту базується на врахуванні дохідності і граничних витрат виробничих ресурсів; основне правило використання виробничих ресурсів;
- економічну сутність капіталу, його форми і особливості як виробничого ресурсу тривалого використання;
- фіксована пропозиція ресурсів та економічна рента;
- чинники, що визначають рівень ставки позикового процента;

- особливості формування пропозиції та попиту на землю, основні види ренти; визначення ринкової рівноваги землі та її ціни;
- особливості досконало конкурентного ринку праці: характерні ознаки, порядок визначення заробітної плати;
- основні моделі визначення заробітної плати на ринку праці;
- основні риси монополії на ринку праці;
- роль і значення профспілок на ринку праці;
- особливості двосторонньої монополії на ринку праці.

Граничний продукт у грошовому вираженні (MRP) – це приріст загального доходу у результаті використання додаткової одиниці змінного фактора виробництва, визначається так: $MRP_L = \Delta TR / \Delta L$, де L – кількість використаного фактора виробництва; TR – сукупний дохід від реалізації продукту, виготовленого при використанні ресурсу.

$TR = TP_L \cdot P_{prod}$, де TP_L – сукупний продукт фактора виробництва (обсяг виробництва); P_{prod} – ціна продукту виготовленого при використанні ресурсу. Для ринку досконалої конкуренції, ціна є незмінною: $MRP_L = MP_L \cdot P_{prod}$,

На ринках недосконалої конкуренції ціна змінюється при зміні обсягу випуску продукції, тому: $MRP_L = MP_L \cdot MP$. Граничні витрати на ресурс (MRC_L) – це приріст загальних витрат при використанні додаткової одиниці змінного фактора виробництва.

$MRC_L = \Delta TC_L / \Delta L$, де TC – сукупні витрати на ресурс: $TC = L \cdot P_L$, де P_L – ціна ресурсу.

При вирішенні задач слід звернути увагу, що ціна ресурсу незмінна тільки коли ринок ресурсу знаходиться у стані досконалої конкуренції. При цьому $MRC_L = P_L = w$, крива MRC співпадає з кривою пропозиції ресурсу. На недосконало конкурентних ринках ресурсів ціна змінюється при зміні обсягу залучення ресурсу згідно закону пропозиції. Для максимізації прибутку, фірма повинна залучати таку кількість ресурсу, при якій: $MRP = MRC$. Для ринку досконалої конкуренції буде справедливо правило визначення обсягу ресурсу: $MRP = P_L$. Оптимальне співвідношення двох ресурсів визначається правилом мінімізації витрат: $MP_L / P_L = MP_K / P_K$. Правило максимізації прибутку на ринку з досконалою конкуренцією має вигляд: $MRP_L / P_L = MRP_K / P_K = 1$. Для ринків з недосконалою конкуренцією: $MRP_L / MRC_L = MRP_K / MRC_K$.

Семінарське заняття 4

Тема 7-8. Загальна ринкова рівновага та суспільна ефективність. Інституціональні аспекти ринкового господарства

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття загальної рівноваги на основі взаємодії та взаємозалежностей різних ринків.
2. Ефективність виробництва
3. Ефективність обміну
4. Загальна рівновага та економіка добробуту
5. Теорія суспільного вибору. Добробут та загальна рівновага як орієнтири повоєнного відновлення України.
6. Сутність економічних інститутів, їх види та роль у ринковій системі.
7. Зовнішні ефекти. Позитивні та негативні екстерналії. Теорема Коуза.
8. Ринок і держава як виробники благ.
9. Суспільні блага: види, властивості та ефективність.
10. Завдання держави щодо регулювання ринкового господарства в умовах повоєнної відбудови економіки України та вибору євроінтеграційного курсу розвитку.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та у формі відкритих запитань за темою
заняття

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання

1. Для аналізу загальної рівноваги виробництва і розподілу ресурсів в економіці з фіксованою пропозицією праці та капіталу використовують:

- а) діаграму Гіффена
- б) функцію Веблена
- в) діаграму Еджворта
- г) модель Вальраса

2. Перешкодою для досягнення Парето-ефективної загальної рівноваги у виробництві та обміні можуть бути:

- а) монополія;
- б) моносонія;
- в) забруднення довкілля;
- г) правильним є все вищесказане.

3. Способи впливу на представників влади з метою прийняття вигідного для обмеженої групи виборців політичного рішення, це...

- а) лобізм
- б) екстерналії
- в) снобізм
- г) інвестування.

4. Аналіз загальної рівноваги:

- а) дозволяє одночасно відстежувати зміни цін на всіх взаємопов'язаних ринках;
- б) враховує наявність ефекту зворотного зв'язку;
- в) враховує взаємозв'язок ринків товарів і ринків ресурсів;
- г) усі відповіді правильні.

5. Критерій ефективності Парето передбачає:

а) виробництво вважається ефективним за умови такого розподілу ресурсів, коли можна забезпечити виробництва лише двох продуктів за умови зменшення у майбутньому загальних виробничих витрат;

б) виробництво вважається ефективним за умови такого розподілу ресурсів, коли не можна збільшити обсяг виробництва одного товару, не зменшивши при цьому обсягу виробництва іншого;

в) сукупний обсяг послуг факторів виробництва, який доступний за певний проміжок часу, буде ефективним у випадку забезпечення виробництва одночасно двох продуктів;

г) ефективною вважається економіка, за якої обсяги попиту дорівнюють обсягам пропозиції на всіх ринках факторів виробництва

6. Зовнішні ефекти, що породжуються будь-якою діяльністю людини називаються...

- а) екстерналіями;
- б) інтерналіями;
- в) інтерналізацією;
- г) глобалізацією.

Завдання 2. Обґрунтуйте власне бачення проблемних питань і сформулюйте чітку відповідь у письмовій формі:

1. У чому полягає конфлікт між економічною ефективністю та соціальною справедливістю?

2. Яке, на Вашу думку, найважливіше благо суспільного характеру надає держава громадянину? Проранжуйте суспільні блага у порядку спадання їх цінності для Вас.

Методичні рекомендації до семінарського заняття:

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: часткова рівновага, загальна рівновага, ефект зворотного зв'язку, Парето-ефективний розподіл, ефективність розподілу ресурсів, крива контрактів, крива споживчих можливостей, крива виробничих можливостей, крива виробничих контрактів, діаграма Еджуорта, суспільний добробут, економіка добробуту, критерії оптимальності суспільного добробуту, теорія суспільного вибору;

ринковий і державний сектори економіки, економічні інститути, право власності, зовнішні ефекти, негативні екстерналії, позитивні екстерналії, коригуючий податок А. Пігу, коригуючі субсидії, теорема Коуза, суспільні блага, приватні блага, суспільні блага, змішані блага, граничні суспільні витрати, інтерналізація.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- правові передумови виникнення ринкового господарства, система інституцій, недоліки ринкової системи;
- основні положення теорії прав власності та її значення у трактуванні природи фірми у світлі неоінституціональної теорії;
- сутність і форми вияву в ринковій економіці трансакційних витрат;
- причини виникнення зовнішніх ефектів; негативні і позитивні зовнішні ефекти; способи уникнення та мінімізації негативних зовнішніх ефектів; коригуючі податки і субсидії;
- сутність і значення Р. Коуза та її зв'язок з правами власності;
- суспільний вибір, характеристика суспільних благ та їх властивості; особливості попиту і пропозиції суспільних благ;
- проблема "безбілетника" та забезпечення суспільними благами.

Поняття загальної рівноваги передбачає ефективне розміщення ресурсів в економіці. Умовами ефективного розподілу ресурсів є: ефективність в обміні, ефективність у виробництві, ефективність у споживанні.

Точка дотику кривої виробничих можливостей і кривої споживчих можливостей являє собою ефективний випуск виробництва. Теорія загальної рівноваги використовується при визначенні наукових основ політики в галузі економіки добробуту. Центральними положеннями теорії добробуту є теореми економіки добробуту. Конкурентна економіка досягає оптимального стану за Парето.

1.4. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота здобувачів вищої освіти є однією з форм оволодіння матеріалом із навчальної дисципліни. Виконання самостійної роботи дозволяє розвивати самостійне мислення, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опановувати практичні навички проведення розрахунків.

Мета самостійної роботи полягає в засвоєнні у повному обсязі навчальної програми та формування у здобувачів вищої освіти загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації. Завданням самостійного вивчення курсу є засвоєння теоретичного матеріалу з курсу мікроекономіки.

Здобувачі вищої освіти виконують письмову роботу (реферативне повідомлення) самостійно з одержанням необхідних консультацій від науково-педагогічного працівника протягом семестру. Форма контролю – перевірка письмових робіт.

Методичні рекомендації щодо написання реферату

Реферат – це одна з форм навчальної, наукової роботи здобувачів вищої освіти, що виконується ними самостійно. Мета написання реферату: вміння пов'язати теоретичні знання з практикою, розвинути навички роботи з науковою та навчальною літературою, навчитися популярно викладати складні питання.

Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання реферат з мікроекономіки виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи. Тема реферату у формі наукової роботи обирається здобувачем вищої освіти добровільно. Підготовка реферату у такій формі передбачає:

- вибір теми, підбір та опрацювання літератури за темою;
- складання плану роботи;
- виклад основних ідей та пропозицій автора.

Реферат повинен мати таку структуру:

- план;
- вступ;
- виклад основного матеріалу;
- висновки;
- список використаних джерел.

Реферат виконується за усталеними вимогами до наукових робіт, обсягом до 10 сторінок тексту, інтервал 1,5, шрифт 14.

Тематика рефератів:

1. Економічна людина і раціональна економічна поведінка
2. Економічне мислення: роль і місце у структурі суспільної свідомості
3. Позитивна і нормативна теоретична економіка: сутність, принципи. Методи
4. Проблеми мікроекономічної теорії на сучасному етапі розвитку економіки України
5. Корисність в мікроекономіці і проблеми її виміру
6. Рівновага споживача: кардиналістський та ординалістський підходи
7. Соціальні ефекти в поясненні зв'язків між ринковим та індивідуальним попитом
8. Ефект снобізму та його вплив на функцію попиту
9. Суть підприємництва та його роль у соціально-економічному розвитку суспільства
10. Ділова стратегія фірми та її еволюція
11. Обґрунтування управлінських рішень щодо розширення та згортання виробництва
12. Організаційні структури управління фірмою: світовий досвід і сучасні тенденції розвитку
13. Економічний прибуток і його роль в ефективному функціонуванні фірми
14. Граничні витрати. Незворотні витрати та економічні рішення фірми
15. Витрати і доходи фірми з погляду економіста та бухгалтера
16. Мінімізація витрат на виробництво продукції: мікроекономічний аспект
17. Концепція періодів у діяльності фірми і ринку
18. Ринкова рівновага та рівноважна ціна як умова ринкового саморегулювання
19. Неефективність державного регулювання конкурентних ринків
20. Еластичність в аналізі проблем оподаткування в Україні
21. Максимізація обсягів випуску продукції: мікроекономічний ефект
22. Механізм підтримки довгострокової рівноваги фірми, галузі, ринку
23. Максимізація прибутку конкурентною фірмою через середні і граничні величини
24. “Невидима рука” і досконала конкуренція
25. Причини і принципи антимонопольної політики
26. Вплив цінової дискримінації на прибуток монополіста та добробут суспільства
27. Вплив державного регулювання на рівновагу ринку монополії
28. Порівняльна оцінка ефективності різних ринкових структур
29. Олігополії з позиції теорії ігор

30. Ринкова влада фірм на ринку монополістичної конкуренції
31. Монопсонія та олігопсонія на ринку праці: порівняльна характеристика
32. Особливості ринку праці України
33. Профспілка на ринку праці та її можливості
34. Ринок землі в Україні та Євроінтеграція
35. Мікроекономічний аналіз взаємозв'язку інвестицій та процентних ставок
36. Рента і ціни факторів виробництва як знаряддя раціонального використання обмежених ресурсів
37. Проблема оптимальності та загальна економічна рівновага
38. Теорія загальної рівноваги та політика у галузі економіки добробуту
39. Інституційне середовище ринкової економіки
40. Ринок і держава: критерії впливу на економіку
41. Теорія трансакційних витрат: сутність і перспективи впровадження
42. Суспільні блага та їх властивості.
43. Державний бюджет як джерело фінансування виробництва та надання суспільних благ
44. Оптимум Парето як етичний ідеал суспільного добробуту
45. Шляхи корекції неспроможності ринку в сучасних умовах розвитку економіки
46. Зовнішні ефекти в ринковій економіці: причини виникнення та особливості
47. Забезпечення суспільними благами: можливості ринку та держави
48. Економіка добробуту та її особливості
49. Теорія прав власності та її значення для структурування діяльності суб'єктів ринку.
50. Роль держави у регулюванні ринкового господарства в умовах повоєнної відбудови економіки України.

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Питання для підсумкового контролю

1. Мікроекономіка в системі економічних наук.
2. Об'єкт і предмет мікроекономіки. Суб'єкти мікросистеми.
3. Основні завдання та функції мікроекономіки.
4. Поняття корисності та її особливості. Закон спадної граничної корисності.
5. Кардиналістська теорія поведінки споживача.
6. Ординалістська теорія поведінки споживача.
7. Бюджетні обмеження і можливості споживача. Крива байдужості.
8. Аналіз поведінки споживача на ринку.
9. Ефект заміщення та ефект доходу. Парадокс Гіффена
10. Сутність попиту та чинники, які його визначають. Функція попиту.
11. Сутність пропозиції та чинники, які її визначають. Функція пропозиції.
12. Класифікація товарів залежно від дії закону попиту (нормальні, Гіффена).
13. Соціальні ефекти, які призводять до специфічних нефункціональних змін попиту.
14. Визначення впливу факторів на величину попиту. Коефіцієнти еластичності попиту.
15. Визначення впливу факторів на величину пропозиції. Коефіцієнти еластичності пропозиції.
16. Час як основний фактор еластичності пропозиції. Миттєвий, короткостроковий та довгостроковий ринкові періоди.
17. Ринкова рівновага: механізм встановлення, умови формування та шляхи досягнення. Рівноважна ціна.
18. Регулювання ринкової рівноваги.
19. Підприємство як суб'єкт економічних відносин на мікрорівні. Організаційно-правові форми фірми(підприємства).

20. Виробничий процес. Виробнича функція. Фіксовані та мобільні ресурси, їх вплив на виробничу функцію.
21. Поняття і структура факторів виробництва.
22. Фактори зростаючого ефекту масштабу виробництва, постійної (сталого) віддачі від масштабу виробництва та спадної віддачі від масштабу виробництва.
23. Витрати виробництва. Постійні та змінні витрати виробництва. Сукупні та середні витрати.
24. Правило найменших витрат. Правило максимізації прибутку. Витрати в довгостроковому періоді.
25. Поняття ринкової структури, її види та ознаки.
26. Ринок досконалої конкуренції та його ефективність.
27. Монопольний ринок: ознаки, умови та особливості ціноутворення.
28. Ринок монополістичної конкуренції: характеристики та особливості конкуренції.
29. Олігополістичний ринок: ознаки, особливості ціноутворення та ефективність функціонування
30. Ринки факторів виробництва: особливості попиту та пропозиції
31. Ринок праці: попит і пропозиція праці. Чинники попиту та пропозиції праці. Ціна робочої сили.
32. Капітал як фактор виробництва і ресурс тривалого використання. Дисконтування.
33. Ринок землі: попит і пропозиція землі. Економічна та земельна рента.
34. Загальна економічна рівновага та її ефективність. Ефект зворотного зв'язку.
35. Ефективність виробництва, випуску, обміну. Діаграма Еджворта. Ресурсне обмеження економіки.
36. Сутність економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту. Подвійна роль цін в ринковій системі.
37. Ресурсне обмеження економіки. Критерій ефективності Парето.
38. Економічні інститути та їх роль у ринковій економіці
39. Зовнішні ефекти та проблема їх вирішення. Теорема Коуза
40. Суспільні блага: їх види та особливості.
41. Економічна роль держави у ринковій економіці.
42. Забезпечення суспільними благами: можливості ринку та держави.

Структура екзаменаційного білета

1.Розкрити питання:

Суспільні блага. Економічна роль держави у ринковій економіці.

2. Тестові завдання:

1. Яке із тверджень в мікроекономіці можна вважати позитивним?

- а) якщо скорочується виробництво масла, то буде збільшуватися виробництво гармат;
- б) виробництво масла має бути більшим, ніж виробництво гармат;
- в) виробництво масла і виробництво гармат повинно відповідати потребам держави;
- г) виробництво масла і виробництво гармат повинно відповідати попиту економічних суб'єктів.

...

10. Ринковим блага властиві такі особливості:...

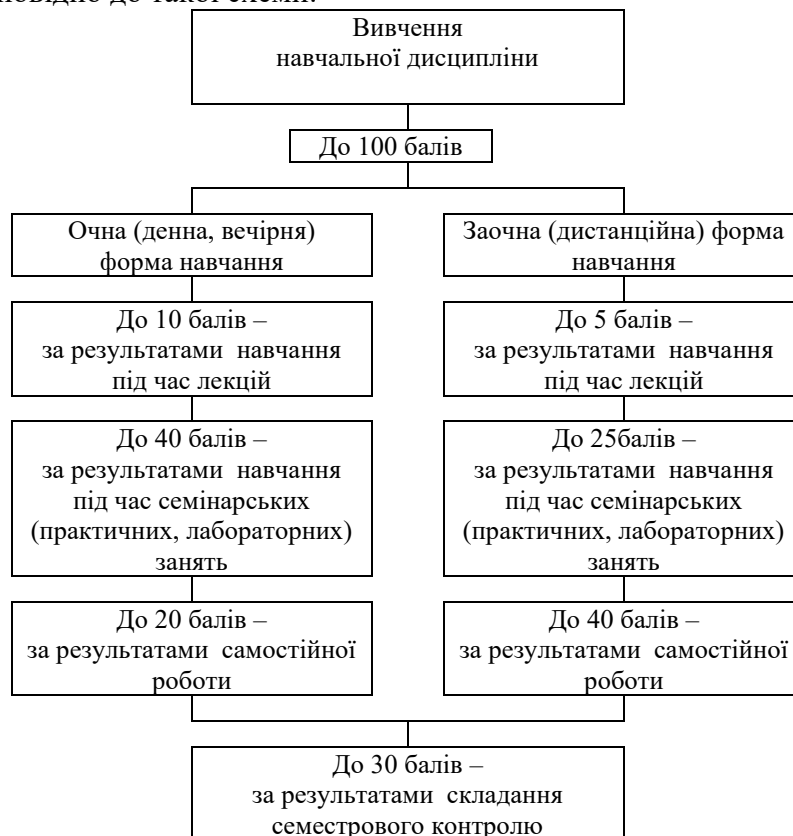
- а) принцип виключення та принцип суперництва;
- б) відсутність принципів виключення та споживання;
- в) індивідуальне виробництво та спільне споживання;
- г) колективне виробництво та споживання.
- г) методи стимулювання попиту і пропозиції.

Задача. Підрахуйте середній та граничний продукт фірми за даними з таблиці. Коли починає діяти спадаючий ефект масштабу виробництва?

L (люд.-годин)	1	2	3	4	5
ТР	30	70	100	120	130

2. Схема нарахування балів

2.1. Нархування балів здобувачам вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих здобувачем вищої освіти під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 3 лекційних занять за заочною формою навчання. Отже, здобувач вищої освіти може набрати під час лекцій таку кількість балів:

Таблиця 2.1

Розподіл балів здобутих студентом під час лекцій

Форма навчання	Кількість лекцій за планом			
		1	2	3
заочна	3	1,7	3,3	5,0

2.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 4 семінарських занять за заочною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу у ХУУП, затверджене рішенням вченої ради від 05.07.2016 р., протокол №16, введене в дію наказом від 08.06.2016 р. № 359/16 (в редакції

рішення вченої ради ХУУП імені Леоніда Юзькова від 28 серпня 2020 року, протокол № 1, з 01 вересня 2020 року, наказ ХУУП імені Леоніда Юзькова від 28 серпня 2020 року № 312/20)

2.4. За виконання самостійної здобувачі вищої освіти заочної форми навчання можуть набрати максимальну кількість балів 40.

Розподіл балів за самостійну роботу з навчальної дисципліни «Мікроекономіка»

№ з/п	Самостійна робота	Номер теми								Усього балів
		1	2	3	4	5	6	7	8	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу за темами	1	2	2	2	2	2	2	2	15
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	25								25
	Усього балів									40

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену з навчальної дисципліни «Мікроекономіка», здобувач вищої освіти заочної форми навчання може максимально одержати 30 балів. Перерозподіл балів, в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані здобувачами відповіді наведено в таблиці:

Розподіл балів для семестрового контролю з навчальної дисципліни «Мікроекономіка»

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань екзаменаційного білета/ кількість балів			Разом балів
		1	2	3	
1.	Максимальна кількість балів за письмову відповідь на кожне питання екзаменаційного білета	10,0	10,0	10,0	30,0
	Усього балів	10,0	10,0	10,0	30,0

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Базилінська О., Мініна О. Мікроекономіка. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.
2. Базилінська О., Мініна О. Мікроекономіка. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.
3. Дружиніна В. В. Мікроекономіка : навч. посіб. / В. В. Дружиніна, О. І. Чорноус. Харків : Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
4. Мартин О. М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.
5. Мікроекономіка : навч. посіб. / С. В. Васильєв, Є. А. Кобець, О. О. Масляєва. Дніпро: ДДАЕУ, 2024. 310 с.
6. Мікроекономіка : підручник. За ред. В.Д. Базилевича : для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2008. 679 с.
7. Мікроекономіка: навч. посібник. Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с.

8. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.
9. Уфимцева О. Ю. Мікроекономіка: курс лекцій: Підручник. Дніпроперовськ : ПДАБА, 2012. 172 с.

Тема 2

1. Базилінська О., Мініна О. Мікроекономіка. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.
2. Дружиніна В. В. Мікроекономіка : навч. посіб. В. В. Дружиніна, О. І. Чорноус. Харків : Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
3. Кравець І.М., Куцепалова К.Ю., Хайдарі А.Р. Фактори впливу на споживчий вибір студентської молоді щодо проведення дозвілля. «Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал. 2023. № 11(25) 2023. С. 764. С.296-307
4. Кравченко О. А. Мікроекономіка : теорія і практикум: навч. посіб. О. А. Кравченко; Одес. нац. політехн. ун-т, Ін-т бізнесу, економіки і інформ. технологій. Одеса : Астропринт, 2014. 255 с.
5. Мікроекономіка. Практикум : навч. посіб. В. Д. Базилевич та ін.; за ред. В. Д. Базилевича. Київ: Знання, 2012. 491 с.
6. Мікроекономіка: навч. посібник. Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с.
7. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.
8. Оверченко В. І., Мажак З. М., Софій М. І. Мікроекономіка : навчальний посібник. За наук. ред. О. Л. Ануфрієвої. Івано-Франківськ, «Лілея-НВ». 2015. 348 с.
9. Хмель С. М. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. С. М. Хмель, В. І. Хмель, О. В. Зіброва. Харків : ХАІ, 2016. 59 с.

Тема 3

1. Веселовська В. О., Кравець І. М. Попит і пропозиція як основні важелі ринкового механізму. Розвиток фінансової системи на різних рівнях управління: підприємство, регіон, держава: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 29 травня 2021 року). ГО «Львівська економічна фундація». Львів: ЛЕФ, 2021. 124 с. С.5-10 економіки та механіки. Одеса : Астропринт, 2011. 320 с.
2. Залюбінська Л. М. Мікроекономіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Л. М. Залюбінська, М. Л. Скорик ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Ін-т математики,
3. Мартин О. М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.
4. Мікроекономіка : навч. посіб. / С. В. Васильєв, Є. А. Кобець, О. О. Масляєва. Дніпро: ДДАЕУ, 2024. 310 с.
5. Мікроекономіка. Практикум : навч. посіб. В. Д. Базилевич та ін.; за ред. В. Д. Базилевича. Київ: Знання, 2012. 491 с.
6. Мікроекономіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. М. М. Рудий. 5-те вид., випр. та доп. Київ : Каравела, 2017. 360 с.
7. Мікроекономіка: навч. посібник. Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с.
8. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.
9. Оверченко В. І., Мажак З. М., Софій М. І. Мікроекономіка : навчальний посібник. За наук. ред. О. Л. Ануфрієвої. Івано-Франківськ, «Лілея-НВ». 2015. 348 с.
10. Уфимцева О. Ю. Мікроекономіка: курс лекцій: Підручник. Дніпроперовськ : ПДАБА, 2012. 172 с.

Тема 4

1. Дружиніна В. В. Мікроекономіка : навч. посіб. В. В. Дружиніна, О. І. Чорноус. Харків : Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
2. Кібік О. М., Редіна Є. В., Хаймінова Ю. В., Котлубай В. О., Примаченко І. Ф., Калмикова Н. Ю. Макроекономіка. Мікроекономіка : практикум. Одеса, 2020. 76 с.
3. Мікроекономіка : навч. посіб. / С. В. Васильєв, Є. А. Кобець, О. О. Масляєва. Дніпро: ДДАЕУ, 2024. 310 с.
4. Мікроекономіка. Практикум : навч. посіб. В. Д. Базилевич та ін.; за ред. В. Д. Базилевича. Київ: Знання, 2012. 491 с.
5. Мікроекономіка: навч. посібник. Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с.
6. Мікроекономіка: навч. посібник. Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с.
7. Мікроекономіка: підручник/За ред. В.Д. Базилевича. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: Знання, 2008. 679 с.
8. Мікроекономіка: практикум : навч. посіб. / за ред. В. Д. Базилевича 3-тє видання, стер. Київ : Знання, 2012. 491 с.
9. Практикум з мікроекономіки до підручника "Мікроекономіка". Є. В. Прохорова та ін.; за наук. ред. А. П. Наливайка; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". Київ : КНЕУ, 2013. 522 с.
10. Уфімцева О. Ю. Мікроекономіка: курс лекцій: Підручник. Дніпропетровськ : ПДАБА, 2012. 172 с.

Тема 5

1. Базилінська О., Мініна О. Мікроекономіка. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.
2. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка: 2-ге видання, перероблене та доповнене. Навч. пос. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 438 с.
3. Мікроекономіка : навч. посіб. / С. В. Васильєв, Є. А. Кобець, О. О. Масляєва. Дніпро: ДДАЕУ, 2024. 310 с.
4. Мікроекономіка. Тренінг-курс : навч. посібник / [В. П. Решетило, А. Є. Ачкасов, І. А. Островський, С. Б. Тимофієва]; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. 2-ге вид., випр. і доп. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 265 с.
5. Мікроекономіка: навч. посібник. Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с.
6. Мікроекономіка: навчальний посібник / За ред. А.О. Задої. Донецьк: Національний гірничий університет, 2009. 216 с.
7. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл. С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.
8. Мікроекономіка: підручник/За ред. В.Д. Базилевича. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: Знання, 2008. 679 с.
9. Оверченко В. І., Мажак З. М., Софій М. І. Мікроекономіка : навчальний посібник. За наук. ред. О. Л. Ануфрієвої. Івано-Франківськ, «Лілея-НВ». 2015. 348 с.
10. Хмель С. М. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків : ХАІ, 2016. 59 с.

Тема 6

1. Базилінська О., Мініна О. Мікроекономіка. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.
2. Дружиніна В. В. Мікроекономіка : навч. посіб. В. В. Дружиніна, О. І. Чорноус. Харків: Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
3. Задоя А.О., Задоя О.А. Мікроекономіка: навчальний посібник [Електронне видання]. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. 148 с.
4. Зануда А. Земля України: скільки її, кому належить і хто наній працює. BBC News Україна. 2019. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-50223336>.

5. Земельний Кодекс України. Верховна Рада України. 2002. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>. (дата звернення 20.01.2022).
6. Кравець І. М. Праця як важливий ресурс та чинник виробництва. Грааль науки : міжнар. наук. журнал. Вінниця : ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2024. No 44. 582 с. С.227-231. <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/issue/view/04.10.2024/32>
7. Кравець І.М., Камінна О.В., Кубіна А.П. Безробіття та ринок праці в Україні: стан, тенденції, напрями регулювання. Наукові перспективи № 5(47) 2024. С.804-815. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-5\(47\)-804-815](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-5(47)-804-815)
8. Мікроекономіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. М. М. Рудий. 5-те вид., випр. та доп. Київ : Каравела, 2017. 360 с.
9. Мікроекономіка: навч. посібник. Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с.
10. Оверченко В. І., Мажак З. М., Софій М. І. Мікроекономіка : навчальний посібник. За наук. ред. О. Л. Ануфрієвої. Івано-Франківськ, «Лілея-НВ». 2015. 348 с.
11. Практикум з мікроекономіки до підручника «Мікроекономіка» за наук. ред. А. П. Наливайка /Є. В. Прохорова (кер. кол. авт), Л. А. Азьмук, П. Г. Банщиков та ін. Київ: КНЕУ, 2013. 522 с.
12. Тульчинська С.О., Погребняк А. Ю., Малахова Ю. Р. Ринок землі, як елемент євроінтеграційних процесів в Україні. Scientific Journal «Economic Synergy», 2022, Issue 1;2 (3;4). С.21-32

Тема 7

1. Ачкасов А. Є. Мікроекономіка. Тренінг-курс: навч. посіб. А. Є. Ачкасов, І. А. Островський, С. Б. Тимофієва; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків : ХНАМГ, 2012. 247с.
2. Базілінська О., Мініна О. Мікроекономіка. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.
3. Відбудова України: принципи та політика. Паризький звіт / За ред. Ю. Городніченка, І. Сологуб, Беатріс Ведер ді Мауро. URL: https://cepr.org/system/files/2022-12/reconstruction%20book_Ukrainian_0.pdf
4. Економічні перспективи підприємництва: виклики воєнного часу та повоєнної відбудови / Збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ірпінь, 31 травня 2024 р. Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. 628 с
5. Задоя А.О., Задоя О.А. Мікроекономіка: навчальний посібник [Електронне видання]. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. 148 с.
6. Мікроекономіка : навч. посіб. / С. В. Васильєв, Є. А. Кобець, О. О. Масляєва. Дніпро: ДДАЕУ, 2024. 310 с.
7. Мікроекономіка. Тренінг-курс : навч. посібник. / В. П. Решетило, А. Є. Ачкасов, І. А. Островський, С. Б. Тимофієва; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. 2-ге вид., випр. і доп. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 265 с.
8. Мікроекономіка: навч. посібник. Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с.
9. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл. С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.
10. Мікроекономіка: практикум : навч. посіб. / за ред. В. Д. Базилевича 3-тє видання, стер. Київ : Знання, 2012. 491 с.
11. Оверченко В. І., Мажак З. М., Софій М. І. Мікроекономіка : навчальний посібник. За наук. ред. О. Л. Ануфрієвої. Івано-Франківськ, «Лілея-НВ». 2015. 348 с.
12. Руденко О. В., Кравець І. М. Економіка добробуту: особливості та концепції. Управління економічними системами: концепції, стратегії, інновації в умовах глобальних змін: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 22

травня 2021 року). Східноукраїнський інститут економіки та управління. Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 2021. 96 с. С.5-10

Тема 8

1. European perspective: сучасні виклики та можливості для України : кол. моногр. / І. О. Цимбалюк, Д. І. Олійник, С. А. Кошкарів та ін. ; за заг. ред.: Н. В. Павліхи, упорядкування І. О. Цимбалюк. Луцьк : ВежаДрук, 2024. 302 с.
<https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/issue/view/29.11.2024/34>
2. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник: у 2 кн. С.М. Панчишин, П.І. Островерх, І.В. Грабинська та ін.; за ред. С. Панчишина і П. Островерха. 3-тє вид., виправл. та доп. Кн.1.: Вступ до аналітичної економіки. Макроекономіка. Львів: Апріорі, 2017.567с. http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/panchyshun.pdf
3. Відбудова для розвитку: зарубіжний досвід та українські перспективи : міжнародна колективна монографія / Редколегія, голова – д.е.н. В.В.Небрат ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». Київ, 2023. 571 с. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/08/Reconstruction-for-development.pdf>
4. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка: 2-ге видання, перероблене та доповнене. Навч. пос. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 438 с.
5. Кравець І. М. Соціальні екстерналії: сутність, методи регулювання. Грааль науки: міжнар. наук. журнал. Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа»; НУ«Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2024. № 46. 1036с. с.114-120
6. Мікроекономіка : навч. посіб. / С. В. Васильєв, Є. А. Кобець, О. О. Масляєва. Дніпро: ДДАЕУ, 2024. 310 с.
7. Мікроекономіка. Тренінг-курс : навч. посібник / В. П. Решетило, А. Є. Ачкасов, І. А. Островський, С. Б. Тимофієва; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. 2-ге вид., випр. і доп. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 265 с
8. Мікроекономіка: навч. посібник. Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с.
9. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с.
10. Мікроекономіка: підручник/За ред. В.Д. Базилевича.2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: Знання, 2008. 679 с.
- 11.Хмель С. М. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків : ХАІ, 2016. 59 с.
12. Шурко Д. В., Кравець І. М. Зовнішні ефекти та проблема їх вирішення у мікроекономіці. Управління економічними системами: концепції, стратегії, інновації в умовах глобальних змін: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 22 травня 2021 року). Східноукраїнський інститут економіки та управління. Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 2021. 96 с. С. 10-13

4. Інформаційні ресурси

1. Актуальні проблеми економіки. URL:www.eco-science.net.
2. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.
3. Економіка та підприємництво. URL: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Etp/texts.html.
4. Економіст. URL: www.nbuv.gov.ua/portal/oc._Gum/Ekonomist/index.html.
5. Економічна теорія. URL:www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/ET/index.html. 295
6. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». URL:<http://www.Economy.nauka.com.ua>.

7. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України/ URL : http://dspace.nbuv.gov.ua/browse?order=ASC&rpp=20&sort_by=1&etl=&offset=17032&type=title
8. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
9. Офіційний сайт бази українського законодавства в Інтернет: веб-сайт. URL:www.lawukraine.com.
10. Офіційний сайт Європейського центрального банку. URL: www.ecb.europa.eu.
11. Organization for Economic Cooperation and Development. URL:www.oecd.org/std.
12. Офіційний сайт «KOF Index of Globalization». URL: <http://globalization.kof.ethz.ch>.
13. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua>.
14. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://data.worldbank.org>
15. Офіційний сайт інституту світової економіки і міжнародних відносин : вебсайт. URL:www.iweir.org.ua.
16. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control>.

ОНОВЛЕНО:

Викладач дисципліни:

доцентка кафедри соціального забезпечення,

кандидатка економічних наук, доцентка _____ Ірина КРАВЕЦЬ

27 серпня 2024 року

Схвалено кафедрою менеджменту, економіки,

статистики та цифрових технологій

27 серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувачка кафедри менеджменту, економіки,

статистики та цифрових технологій

кандидатка економічних наук, доцентка _____ Наталія ЗАХАРКЕВИЧ

27 серпня 2024 року

Обліковий обсяг оновлення 0,1 ум.др.ар.